

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی

پایان‌نامه مقطع دکتری رشته سیاست‌گذاری سلامت

عنوان

طراحی گزینه‌های سیاستی تامین مالی پایدار در نظام سلامت ایران

توسط

امیرحسین فتاح‌پور

استاد راهنما

دکتر محسن بارونی

استاد مشاور

دکتر آناهیتا بهزادی

سال تحصیلی (خرداد ماه ۱۴۰۴)

شماره پایان‌نامه: (۱۰/۲۹/۹۵۳)

چکیده

مقدمه و اهداف: تأمین مالی پایدار در نظام سلامت ایران به عنوان زیرساختی کلیدی برای دستیابی به پوشش همگانی و بهبود کیفیت خدمات بهداشتی اهمیت دارد. این فرآیند شامل جمع‌آوری و مدیریت منابع مالی به منظور تأمین خدمات سلامت است و هدف آن افزایش دسترسی به خدمات با کیفیت و کنترل هزینه‌ها می‌باشد. نظام سلامت ایران با چالش‌هایی از جمله کمبود منابع مالی، محدودیت در دسترسی به خدمات، کیفیت پایین خدمات و نبود شفافیت مواجه است که نیازمند بازطراحی و اصلاحات اساسی است. این پژوهش با هدف، طراحی و توسعه گزینه‌های سیاستی مؤثر برای تأمین مالی پایدار نظام سلامت در ایران انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه به تحلیل سیاست آینده‌نگر تأمین مالی پایدار نظام سلامت ایران با استفاده از روش ترکیبی تبیینی پرداخت و شامل چهار گام اصلی است. ۱- از طریق مرور حیطه ای متون، نتایج مطالعات جهانی درباره راهکارهای تأمین مالی پایدار جمع‌آوری شده است. ۲- داده‌های کمی برای سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۹ شامل شاخص‌های مالی مرتبط با تأمین مالی پایدار بر اساس چهارچوب کاتزین (در سه حوزه جمع‌آوری منابع، انباشت و مدیریت منابع مالی و خرید خدمات سلامت جمع‌آوری شده است. ۳- تحلیل سیاست‌گذاری به صورت کیفی و آینده‌نگر انجام شد و شامل جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و مرور اسناد بود. ۴- گزینه‌های سیاستی تدوین و با روش دلفی اولویت بندی شدند.

یافته‌ها: در مرور حیطه‌ای، ۲۷ راهکار در سه دسته تأمین مالی پایدار شناسایی شد. در بخش کمی، شاخص‌های مرتبط با تأمین مالی پایدار در نظام سلامت مورد بررسی قرار گرفت و روند کلی نظام سلامت ایران در این شاخص‌ها با چالش‌های جدی روبرو بوده است. یافته‌های تحقیق به طور جامع از طریق مرور اسناد و مصاحبه‌ها تحلیل می‌شود. مرور اسناد به عنوان مرحله ابتدایی، اطلاعات کلیدی برای طراحی سوالات مصاحبه و درک بهتر زمینه‌های تحقیق فراهم کرد. نتایج این مرور در شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های سیاست‌های تأمین مالی نظام سلامت ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. تحلیل‌ها با استفاده از چارچوب تحلیلی مثلث والت و گیلسون انجام می‌شود که به بررسی ابعاد مختلف سیاست‌گذاری می‌پردازد. این چارچوب بر چهار بعد اساسی شامل بستر

سیاست‌گذاری، فرآیند سیاست‌گذاری، محتوای سیاست و بازیگران تأکید دارد. شناخت این ابعاد و چالش‌های مرتبط با آن‌ها به درک بهتر پویایی‌های سیاست‌گذاری کمک می‌کند. اطلاعات به‌دست‌آمده از ۲۱ ذی‌نفع و کارشناس در این حوزه، پایه‌گذار تحلیل چالش‌ها و ارائه گزینه‌ها و راهکارهای بهبود وضعیت سیاست‌های تأمین مالی پایدار نظام سلامت ایران شد. در مجموع، ۲۵۲ راهکار شناسایی و با حضور شرکت‌کنندگان قبلی اولویت‌بندی شدند.

بحث و نتیجه‌گیری: برای تحقق تأمین مالی پایدار در نظام سلامت ایران، اصلاحات ساختاری و همه‌جانبه ضروری است. بهبود کارایی تخصیص منابع و شفافیت در مدیریت، گسترش پوشش بیمه‌ای و تعمیم خدمات به مناطق محروم، از الزامات کلیدی است. بهره‌گیری از فناوریهای نوین و تقویت همکاری میان دولت، بخش خصوصی و جامعه، می‌تواند نقش مهمی در ارتقاء کارآمدی و کاهش هزینه‌ها ایفا کند. همچنین، فرهنگ ارزیابی مستمر خدمات به بهبود کیفیت و پاسخگویی نظام کمک خواهد کرد. در مجموع، تأمین مالی پایدار نیازمند رویکرد جامع، هماهنگ و هدفمند است که دسترسی عادلانه و کیفیت خدمات را تضمین نماید.

کلمات کلیدی: تأمین مالی پایدار، نظام سلامت، تحلیل برای سیاست‌گذاری، ایران، گزینه‌های سیاستی